

Centrum voor genderzorg Antwerpen (CGA)

Informatiebrochure voor patiënten en familie

ZIEKENHUIS aan
de STROOM

Beste lezer

Onze samenleving evolueert voortdurend, er is nu een grotere bewustwording en erkenning van de diversiteit van genderidentiteiten. Dat heeft een toegenomen vraag naar inclusieve gezondheidszorg gecreëerd, met specifieke aandacht voor de behoeften en voorkeuren van transgender en genderdiverse personen. Het Centrum voor genderzorg Antwerpen (CGA) is zich bewust van die noodzaak en streeft naar hoogwaardige zorg die hierop inspelt.

Deze brochure geeft essentiële informatie over het zorgaanbod en de ondersteuning die het CGA biedt. We geven een gedetailleerd overzicht van onze zorgstrategie, die verschillende fasen omvat.

Heb je nog vragen na het lezen van deze brochure? Ons team staat klaar om die te beantwoorden en je verder te helpen.

Vriendelijke groeten

Het team van het Centrum voor genderzorg Antwerpen (CGA)

Heb je een fout gezien in een brochure?
Meld het ons via zas.be/fout-in-brochure

Missie - Visie	01
Zorgdoelgroep - Zorgstrategie	02
Wat is genderzorg	03
Zorgdiagnose	04
Wachttijd tot zorg	05
Zorgproces	06
Zorgaanbod	07
Duur zorgtraject	08
Kostprijs	09
Wat breng je zeker mee naar het ziekenhuis	10
Het team van CGA	11
Contact met CGA	12

Missie

De missie van het Centrum voor genderzorg Antwerpen (CGA) is het ondersteunen van kinderen, adolescenten en volwassenen die vragen hebben over hun genderidentiteit. Ons multidisciplinaire team werkt nauw samen met de betrokkenen en hun naaste omgeving om hun vragen en gevoelens grondig te verkennen. Samen streven we ernaar de meest passende zorgpaden, die optimaal aansluiten bij de individuele zorgbehoeften, te identificeren en te volgen.

Visie

Onze zorgverlening voldoet aan de kwaliteitsstandaarden voor transgenderzorg zoals vastgesteld door de World Professional Association for Transgender Health (WPATH). Wij bieden hoogwaardige multidisciplinaire en interdisciplinaire zorgtrajecten die nauwkeurig zijn afgestemd op de individuele behoeften van onze patiënten. Elke fase in het zorgproces wordt zorgvuldig overwogen en grondig gedocumenteerd. Daarnaast besteden we specifieke aandacht aan het verbeteren van de levensstijl van de betrokkenen, om hun hele welzijn te bevorderen.

Zorgdoelgroep

Het zorgaanbod van het CGA is specifiek ontwikkeld voor kinderen, jongeren en volwassenen die het gevoel hebben dat hun geboortegeslacht niet volledig overeenstemt met hun genderidentiteit. Ons centrum staat open voor iedereen die vragen heeft rondom gender en biedt zorg en ondersteuning op maat.

Zorgstrategie

Onze zorgstrategie is gebaseerd op een holistische benadering, waarbij we streven naar kwalitatief hoogstaande transgenderzorg die aansluit bij de individuele behoeften van de betrokkenen. We werken met een multidisciplinair team van experts die gezamenlijk de zorgplannen opstellen en uitvoeren. We hechten veel waarde aan gedeelde besluitvorming, waarbij de wensen en voorkeuren van de persoon centraal staan. Daarnaast streven we naar een duurzame samenwerking met betrouwbare partners, zodat we zorg dichtbij huis kunnen bieden.

Het CGA is een multidisciplinaire eenheid die een breed scala aan zorgdiensten biedt. We leveren psychologische, psychiatrische, endocriene, gynaecologische, chirurgische en seksuologische zorg aan kinderen, adolescenten en volwassenen.

Wat is genderzorg

Genderzorg verwijst naar medische, psychologische en sociale zorg die gericht is op het begeleiden en ondersteunen van transgender en genderdiverse personen. Het omvat een breed scala aan diensten en behandelingen die zijn ontworpen om individuen te helpen bij het verkennen, begrijpen en bevestigen van hun genderidentiteit.

Een multidisciplinair team van zorgverleners, waaronder psychologen, een verpleegkundig specialist, endocrinologen, chirurgen, maatschappelijk werkers en andere zorgverleners werkt samen om zorg op maat te bieden.

Het zorgtraject kan variëren afhankelijk van de behoeften en wensen van elke persoon. Er wordt gestreefd naar een holistische benadering waarbij fysieke, mentale en sociale aspecten van genderzorg worden aangepakt. De zorg die het CGA aanbiedt heeft als doel individuen te helpen een authentiek leven te leiden in overeenstemming met hun genderidentiteit. Met gepersonaliseerde en genderaffirmatieve zorg wil het CGA bijdragen aan het welzijn en de levenskwaliteit van transgender en genderdiverse personen.

Zorgdiagnose

Genderdysforie en genderincongruentie zijn twee diagnose termen die worden gebruikt in de medische en psychologische context om een tegenstrijdigheid tussen iemands genderidentiteit en het toegewezen geboortegeslacht te beschrijven.

- **Genderdysforie** verwijst naar het gevoel van onbehagen, ontevredenheid of lijden dat kan ontstaan wanneer iemands genderidentiteit niet overeenkomt met het toegewezen geboortegeslacht. Personen met genderdysforie ervaren vaak het verlangen om hun geslachtskenmerken, sociale rol of juridische geslachtsaanduiding aan te passen om beter in overeenstemming te zijn met hun genderidentiteit.
- **Genderincongruentie** verwijst naar de discrepantie of incongruentie tussen iemands ervaren of geïdentificeerde gender en het toegewezen geboortegeslacht. Het kan verwijzen naar het gevoel of de ervaring van een persoon dat hun genderidentiteit niet overeenkomt met de verwachtingen en normen die doorgaans worden geassocieerd met het toegewezen geslacht.

Met de juiste zorgdiagnose maken we toegankelijke, kwaliteitsvolle zorg voor transgender en genderdiverse personen mogelijk.

Bij aanmelding bij het CGA is het niet noodzakelijk om een formeel bewijs van genderdysforie of genderincongruentie te hebben. Het CGA begrijpt dat genderidentiteit een complexe en persoonlijke ervaring is en dat niet iedereen die zorg zoekt direct een formele diagnose heeft ontvangen.

Het multidisciplinaire team van het CGA staat klaar om individuen te begeleiden en te ondersteunen bij het verkennen en begrijpen van hun genderidentiteit en bijbehorende zorgvragen. Samen met het team wordt er gekeken naar de specifieke zorgbehoeften en -wensen van elke persoon, ongeacht of er al een officiële diagnose is gesteld.

Wachttijd tot zorg

Het CGA maakt gebruik van een online aanmeldingssysteem om het aanmeldingsproces efficiënter te laten verlopen.

Door de toegenomen erkenning van genderdiversiteit en de stijgende vraag naar inclusieve en genderbevestigende zorg zijn er wachtlijsten ontstaan. Het kan dus zijn dat het zorgtraject niet onmiddellijk na aanmelding van start gaat.

Binnen de 10 werkdagen na aanmelding zal de case manager Genderzorg een bevestiging sturen van de registratie op de zorglijst. Als jij of je ouders/voogd daarna nog vragen hebben, staan wij altijd klaar om die via e-mail te beantwoorden.

Zorgproces

Het exacte verloop van het zorgproces kan variëren afhankelijk van de specifieke situatie. Het stappenplan hieronder geeft een algemene indruk van het verloop van het zorgproces bij het CGA.

Aanmelding: Een persoon meldt zich aan bij het ZAS CGA via een online aanmeldingsformulier:

www.zas.be/diensten/centrum-voor-genderzorg-antwerpen.

Kinderen en jongeren die nog geen 18 jaar zijn, melden zich samen met hun ouders aan. Tijdens de aanmelding kan een verwijsbrief van een (huis)arts en/of erkend psycholoog worden opgeladen. Dit is geen verplichting maar kan wel een meerwaarde zijn. Het is belangrijk de gevraagde gegevens nauwkeurig in te vullen. Zo kunnen we het aanmeldingsproces correct afhandelen.

Intakegesprek: Na de aanmelding en een eventuele wachttijd, vindt een intakegesprek plaats met de case manager of de verpleegkundig specialist Genderzorg. Tijdens dat gesprek wisselen we informatie uit en bespreken we de specifieke zorgvraag van de betrokkene. Het doel van het gesprek is een helder beeld te krijgen van de individuele behoeften en wensen. Na het gesprek wordt je aanmelding besproken binnen het multidisciplinaire team en plannen we een afspraak in bij de psycholoog.

Diagnostische fase: Na het intakegesprek volgt de diagnostische fase, waarin diepgaand onderzoek naar de genderidentiteit wordt uitgevoerd. Dat onderzoek omvat onder andere psychologische gesprekken, waarbij we proberen een grondig inzicht te verkrijgen in de ervaringen en gevoelens van de persoon rond hun gender.

Behandelplan: Op basis van de resultaten uit de diagnostische fase ontwikkelen we een behandelplan. Dat plan bevat de aanbevolen behandelingen en interventies die aansluiten bij de individuele zorgvraag van de persoon. Het behandelplan wordt altijd in overleg en op het tempo van de zorgvrager opgesteld, om zo goed mogelijk aan de specifieke behoeften te voldoen.

Behandelingsfase: De behandeling kan verschillende vormen aannemen, afhankelijk van de behoeften van de persoon. Zo zijn er psychologische begeleiding, hormoontherapie, chirurgische ingrepen en andere geslachtsbevestigende behandelingen.

Nazorgfase: Tot het zorgproces behoort ook een nazorgfase. Tijdens die fase ondersteunen we de persoon bij het herstelproces en de integratie van eventuele veranderingen. Nazorg omvat onder andere medische follow-up, psychologische ondersteuning en sociale begeleiding. De nazorg zal in het eerste jaar om de drie maanden gepland worden.

Zorgaanbod

In ons centrum bieden we een brede waaier aan niet-chirurgische en chirurgische behandelingen. Zo kunnen we tegemoetkomen aan de diverse behoeften van transgender en genderdiverse personen. Alle behandelingen zijn gericht op het bevorderen van genderbevestiging en het verbeteren van het welzijn en de levenskwaliteit van individuen.

Niet-chirurgische zorg

- Psychologische begeleiding
- Hormoontherapie
- Stemtherapie en -onderzoek
- Eicellen of zaadcellen invriezen (fertiliteitspreservatie)

Chirurgische zorg

- Wegname teelballen (orchidectomie)
- Wegname baarmoeder (hysterectomie)
- Borstverwijdering
- Borstvergroting

Meer info over die behandelingen vind je op zas.be/diensten/centrum-voor-genderzorg-antwerpen#behandelingen

Voor bepaalde andere genderbevestigende operaties verwijst het CGA door naar gespecialiseerde ziekenhuizen in België.

Duur zorgtraject

Het zorgtraject bij het CGA is een persoonlijk parcours op maat van elke persoon. Hierdoor is het moeilijk exact te voorspellen hoe lang het traject zal duren.

De duur van het traject kan variëren afhankelijk van de specifieke zorgbehoeften, de gekozen behandelingen, de individuele voortgang...

Belangrijk

Het CGA streeft ernaar de wachttijden zo kort mogelijk te houden, maar de exacte wachttijd kan variëren afhankelijk van de vraag en de beschikbaarheid van zorgverleners op het moment van de aanmelding.

De begeleiding bij het CGA is in principe levenslang, omdat genderidentiteit en genderzorg een continu proces is dat zich ontwikkelt gedurende het hele leven. Maar naarmate het traject vordert en individuen stappen hebben gezet in hun transitie, kan het aantal bezoeken aan het ziekenhuis wel verminderen.

Kostprijs

De totale kostprijs van het zorgtraject kan per patiënt verschillen, omdat iedere persoon een uniek, individueel traject doorloopt. Verschillende factoren zoals de gekozen behandelingen, de duur van de behandeling en eventuele aanvullende zorgbehoeften, kunnen van invloed zijn op de uiteindelijke kosten.

Bij het CGA begrijpen we dat financiële aspecten een belangrijke rol kunnen spelen bij het zorgtraject. Daarom bieden we advies en hulp bij de financieel-administratieve kant van het traject.

Conventie transgenderzorg

De conventie transgenderzorg is een overeenkomst tussen het RIZIV en het ZAS. Iedereen die in orde is met de Belgische ziekteverzekering kan zich aanmelden bij het Centrum voor genderzorg Antwerpen en toetreden tot de conventie. Voor jongeren onder de 18 jaar is wel toestemming van de ouders vereist.

Door de conventie krijgen volwassenen en jongeren vanaf 24 jaar rekenen het grootste deel terugbetaald van 25 sessies bij een psycholoog, sociaal werker en casemanager. Voor kinderen tot en met 15 jaar gaat het om 30 sessies. Er geldt een maximum van 40 sessies in totaal en 8 sessies per jaar. Per consultatie blijft er een persoonlijk aandeel van € 2,20 te betalen.

Voor meer info kan je terecht bij Lode Ruts, verpleegkundig specialist en casemanager van het CGA, via mail naar: **zna.centrum-genderzorg-antwerpen@zas.be**.

Wat breng je zeker mee naar het ziekenhuis

Bij het eerste gesprek hebben we volgende documenten nodig:

- De elektronische identiteitskaart (eID)
- De verwijfsbrief van de huisarts of een andere externe zorgverlener
- 2 klevers van de mutualiteit waarbij je bent aangesloten
- Eventuele verslagen van de huisarts of andere externe zorgverleners

Met die documenten krijgen we een beter inzicht in de medische geschiedenis en eventuele eerdere behandelingen.

Minderjarigen (jonger dan 18 jaar) hebben de expliciete toestemming van beide ouders/voogd nodig. Het is belangrijk dat beide ouders/voogd aanwezig zijn bij het eerste gesprek. Zo zorgen we voor een gedeelde betrokkenheid is en kunnen we communicatie en samenwerking vergemakkelijken.

Door die documenten en toestemmingen mee te brengen, kunnen we een grondigere beoordeling van je situatie maken en de best mogelijke zorg bieden. We waarderen je medewerking bij het verstrekken van die informatie en het verkrijgen van de nodige toestemmingen, omdat het helpt bij het waarborgen van een geïnformeerd en zorgvuldig zorgtraject.

Vragen over de specifieke documenten of toestemmingen?

Neem contact op met het CGA voor meer gedetailleerde instructies en begeleiding.

Het team van CGA

Om de kwaliteit van elk zorgtraject te garanderen, werken experts van verschillende disciplines intensief samen in het CGA. Dankzij deze multidisciplinaire samenwerking kunnen we de beste medische zorg en begeleiding bieden aan mensen met vragen over hun genderidentiteit.

Ons multidisciplinair genderzorgteam bestaat uit endocrinologen, verpleegkundig specialisten, psychologen, kinder- en jeugdpsychiaters, (plastisch) chirurgen, gynaecologen, urologen, NKO-artsen (neus, keel, oor) en logopedisten.

Volwassenenteam

- **Dr. Tania Daems** behaalde haar diploma Geneeskunde aan de Universiteit Antwerpen in juni 2004. Ze specialiseerde zich vervolgens in interne geneeskunde en behaalde haar graad als endocrinoloog in maart 2011. Vanaf die tijd werkt dr. Daems als endocrinoloog bij ZNA. Samen met dr. Klink, ontwikkelde ze genderzorg voor volwassen patiënten.
- **Lode Ruts** is verpleegkundig specialist genderzorg. Lode behaalde in 2011 het diploma Verpleegkunde en heeft meer dan 13 jaar ervaring in oncologische en hematologische zorg. In september 2023 voltooide hij de masteropleiding

Verpleegkundig specialist aan de Universiteit Antwerpen, waar hij zich specialiseerde in transgenderzorg en stage liep bij het Expertisecentrum Geslacht & Gender van het Radboudumc in Nijmegen. Sinds juli 2023 is Lode verpleegkundig specialist bij het CGA.

- **Jolien Kiekens** is psycholoog en staat in voor de psychologische opvolging van de volwassen patiënten van het CGA.
In 2019 behaalde Jolien haar diploma als klinisch psycholoog en in 2025 haar diploma als seksuoloog aan de KU Leuven.

Kinderen- en jongerenteam

- **Dr. Daniel Klink** is de hoofdarts van het CGA en een kinderarts-endocrinoloog.
Hij rondde zijn opleiding tot kinderarts-endocrinoloog af aan het VUmc in Amsterdam en heeft al meer dan 15 jaar ervaring in genderzorg.
- **Lode Ruts** (zie pagina 19)
- **Axelle Corluy** is psycholoog en maakt deel uit van het multidisciplinaire team van het CGA. Axelle staat in voor de psychologische begeleiding van kinderen en jongeren die zich aanmelden bij het CGA.
In juni 2022 behaalde Axelle Corluy haar diploma als klinisch psycholoog aan de Vrije Universiteit Brussel.

Andere leden van het CGA-team

- Sociale dienst: Bieke Roscam
- Urologie: dr. Jan Franken
- Kinderurologie: dr. Daphne Arnold
- Fertiliteitscentrum (CRG): dr. Elke D'Haeseleer
- Gynaecologie: dr. Bart De Vree
- Plastische chirurgie: dr. Filip Thiessen
- NKO: dr. Valerie Droessaert
- (Kinder- en jeugd)
Psychiatrie: dr. Vicky Matthyssen
dr. Peter Niemegeers

Contact met CGA

Aanmelding voor het zorgproces

Binnen het ZAS Centrum voor genderzorg Antwerpen is aanmelding via een online formulier noodzakelijk om op de zorglijst te worden geplaatst:

www.zas.be/diensten/centrum-voor-genderzorg-antwerpen.

Vragen rond intake en aanmelding

zna.intakecga@zas.be

Vragen rond zorg of andere onderwerpen

zna.centrum-genderzorg-antwerpen@zas.be

Adres

ZAS Centrum voor genderzorg Antwerpen
Kempenstraat 100
2030 Antwerpen

Telefonisch contact

Enkel op maandag en vrijdag van 10 - 13 uur en op woensdag van 13 - 16 uur is het Centrum voor genderzorg Antwerpen telefonisch bereikbaar.

Je kan ons bereiken op: **+32 3 217 15 08**.

Afspraak plannen

Na contact met de casemanager plannen we een afspraak in.

Is het niet mogelijk die afspraak na te komen? Laat ons dat dan minstens 24 uur op voorhand weten. Bel hiervoor naar **+32 3 217 70 55**.

Nuttig links

transgenderinfo.be/nl

cavaria.be

gendervonk.be

hetrozehuis.be/nl

lumi.be

genderaid.org/nl

Nuttige links voor ouders/voogd

TransParent: voor ouders die andere ouders van gendervariante kinderen (jong en volwassen) willen ontmoeten.

TransParent organiseert bijeenkomsten in Antwerpen, Gent, Leuven en Hasselt. De ouderwerking heeft ook een gesloten Facebookgroep waar je ervaringen kan uitwisselen.

Wil je lid worden?

Mail naar **ouderwerking.transparent@gmail.com**.

ZIEKENHUIS aan de STROOM

Heb je een klacht? Contacteer ombudsdienst@zas.be